

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Foi'a acést'a ese tóta Marti sér'a, — dér' prenumeratiunile se prímescu in tóte dilele.

Pretiulu pentru Ostrangini'a: pre anu 8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu triluni 2 fl. éra pentru Straineate: pre anu 10 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. pre unu triluni 2 fl. 50 cr. in v. a. Unu exemplariu costa 10 cr.

Tóte sfodieuiele și banii de prenumeratiune sunt de a se tramite la Redactiunea diurnalului:

Aradu, Strafa Teleki-ană, nrulu 27.

Insertiunile se priimesc cu 7 cr. de linia, și 30 cr. taese timbrale.

Laturomachi'a.

—O jalmiea tragedia despre acea grozava intemplare, cum pr'in a vitézului nému magjáru birniúta a romanilor semintia se stírpesc. Aleataiata fiindu in stiluri și intocmita cu multa socotela, precum in a lucrurilor intre sine legatura a fire se aréta. —

Sí amu scrisu en, Ioanu Ciocarlanu, diacu la curte și cantaretiu intru tóte cát'e sunt.

(Urmare.)

Cantulu III. *)

, Romlásnak
, Ébredj
, Isten áld meg a magyart
Jó kedvvel bőséggel! . . .

Sí corturi sunt cu mi'a, cu mi'a sunt și focuri,
Ce vesele scotu limb'a și língu vezduhulu umedu
D'in valea strimtorita, in carea stau de lögàru
Ostirile magiare și ferbu și cocu și frigu
Sí tiesala, adapa și dau ovesu la cai,
Cárpecsu boconci portate, càlcài isí punu la cisme
Sí cosa cát'e-unu petecu in fundulu de nadragu...
Sí vai sí-amaru! — ce truda mai are și-unu osteanu.

O pórta toti in stemperu de dragulu tierii loru,
Sí-o pórta mai cu séma, sciindu, cà dupa munca
Odihna și mancarea sunt dulce resplatire. —

In mediloculu de lögàru sunt focuri tricolore:
E rosia o limba; e alba ceea-l-alta,
Sí verde e a trei'a; aici tigái bortóse
Cuprindu mancarea scumpa, vestitulu „paprikás”,
Sí portu frigári sucite slanina piperata;
Ér' butile umplete cu vinuri infocate
De Tokai și de Minis ascépta cu rabdare

*) S'a constatatu, gasindu-se aceste serise pe dosc'a unei vechi psaltiri, că autorulu inca n'a morit nainte de vreme. G. S.

S'arate, cà in lume sunt tóte trecatórie,
C'au fostu și ntotu-de-un'a voru fi desiertatiune,—
Precum vitejii mandri, ce barbile și perulu
Isi scutura acuma de colbu și resucescu
Mustetiele 'ngrosiate cu lana de berbecu,
Dorescu — fore 'ndoiéla — să védia doveditu.

Cu ce-va mai departe castróle smalțiuite
In lina clocotire cuprindu cartofi in cójba;
Ér' butile cu bere arunc' priviri duióse
La alti vitejji molateci, ce casca somnuroși. —

Jidanii cu bagajulu sunt ce-va mai in cumpetu.
Satui de carne cosieru, ei gust' unu paharelu
D'in fia-care bute, a-poi fore zabava,
Ca ómenii de cinste, ér' umplu butoiasihulu.
In urma facu geschäfturi, séu dormu pe sacii plini
Cu notele de banca și bune, dér' și false.

Tiganii 'n totu-de-un'a remanu și sunt tigani.
Ei sunt cu satulu; — astu-feliu — aprópe de tigái.
Sunt buni să faca foculu și buni să pórte veste;
Dér' buni sunt mai cu séma, fiindu-cà tacu și suferu.

Indata suna tobe, resuna trimbiti aspre
Sí banzi incepù să cante unu himnu de prémarire.
Slanin'a este fripta; e fertu și „paprikás”-ulu;
Cartofi-sí arunc' cójba si buti rostogolite
S apropie de vatra, ca gurele să casce.

Vitejii incepù să strige: *Tyl! haj! az angyalát!*
Sí altii 'nr'alta parte: „Das nem iah mir ein
Schmanj!“

A-poi cu to'i indata să arunca la gustare
Sí chiota și canta și sbéra și injura
Sí jóca 'n urma „csárdás”-uri, strail'a cea nemtiésca
O scena desmatiata, incàtu ai crede lumea
C'o iau in capu intréga și fugu cu ea sburdalnicu
Se dau cu ea d'avalim'a pr'in veciniculu vezduhu..”

In toietulu acestă vitezii pusă la postu,
Totu unulu cătă unulu tresaru d'in somnu. Asculta
Si mirósa să vede aievea sia-care.
Ce aude? — veselia. Ce vede? — veselia.
Ce mirósa? — Dómne! Slanina, paprikás,
Cartofi să vinu să bere strabatu pana la dinsii.

Dér' este numai mirosu portat de ventulu galisiu.
Si miș de rînze 'ndata incepă a se risină;
Si risinetulu strebate in creerii molcomiți;
Si creerii se infierbenta să limbele desléga. —

E Marcu, sprincenatulu să ăchesiulu viteză,
Ce astu-feliu nu mai pote privi cu ncpasare
Si 'ncepe 'n aspre vorbe ocar'a pecatoșă :
— Ori noi n'am fostu ca dinsii in cale truditória?
Voimu, ca d'in bucate să noi să luăm parte! —
Responde a-poi Jano in vorbe mai smerite:
Si eu gandescu ca tine, dér' vedi me temu s'o spui.
Scăi, cei cu paprikás-ulu nu sunt pré blandi la fire;
In locu să te'ntieléga, te pureca fratiesce.
Mai bine tacă să rabda ori fia-ti rostu de aburi. —
— Cei dreptu, respunde Matzko cu nasulu redicatu,
Placutu mirosu ne vine, dér' — bine dice Jano:
Mai buna e răbdarea decătu.. Si mai departe
O vorba nu mai dice, că-ci altii nevalescă
Ca gur'a să-i astupe, — nu inse cu malai.
Pe gur'a sa deschisa unu pumnă semtă cadiendu.
Astu-feliu ii pedepsira iubirea lui de pace.
Cuventă a-poi Jivco, vitezulu pumnurosu:
— Nu ceremu dela dinsii. Nici eu nu ceru, ci iau,
Nainte dér' cu totii la vatră cu tigăi.

La panea cu slanina, la butile cu vinu.
Să mance să să bee acel'a, care pote! —
Betranulu Noico pléca, dicandu o vorba astu-feliu:
— Stapani suntemu pe vetre, stapani să pe tigăi;
Stapani voimu a fire pe lögărulu intregu! —
Si volbur'a pornește pr'in lögărulu nótatecu,
Luandu in cale-i corturi să arme să munitii.
Flamendii dau navala; in rînetu de mania
„Viéti'a ori tigai'a!“ resuna mîni de glasuri.
Cuprinsă astu-feliu in pripa, vitejii mustecosă
Nu mai ajungu la arme, ci iau ce potu in graba
Frigări, taciumi, cutite să cisme pintenate,
A-poi se punu gramada la vetele încarcate
Si gata stau să móra mai bine 'n aparare,
Decătu ca să remana flamendi să rusinăti.

Vediendu că „nu e bine,“ vitejii cartofari,
Ca ómeni mai cu minte, ferescu mai la o parte.
Că-ci ei nu sunt aicea, ca sangele să verse;
Ei sunt, ca să propage cultur'a, umanismulu,
Si art'a de 'nfrățire in traiulu de progresu.
Ei stau luandu a-mintie: „Es macht sich wohl die
Sache!“

D'asemenea jidanii. Sunt anime duiose.
Ei pléca cu bagajulu: „Das ist kein Geschäft für uns!“
Vîrteju... vîrteju... Vîrtejulu cuprinde intregulu
lögărău. —
Mai micu a-poi mai mare.. in urma cum se
cade. . .
Se luptă sumetă cu fomea spenjurată;
Ei draculu stă d'o parte să-să ride 'n pumni
de toti.

Cantulu IV.

„Nyíjts feléje védő kart! . . .

Pe culmile inalte, ce tierile despartu
Sunt motii să romani cu altii d'oloru séma
Trimisi, ca avantu-posturi . . .

(*Mai de parte nu se gasesc. Pôte aici a morită poetulu — de ingrijire.*)

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

— La deschiderea nouăi fabrici de ungurescă legi faciatăria. —

Hopu! tiupu! éta-me érasă la rondu, in tergulu
celu vestită, in sinagog'a cea scumpă, intre stalpii
să mantuitorii tierii lui Pist'a, să alaturea cu zidarii
fiitorului să in veci nebiruitului „Nagy Magyar
ország“ !!!

Credu, că multi d'intre cetitorii mei se voru
miră, să-să voru sparge capetele, ghicindu: că cum
de-am potutu ajunge érasă in diet'a ungurésca, pe
candu mai toti deputati naționali au remasă a-casa,
său mai pe prostă — au cadiutu.

Si eu li respundu, că: forte usioru!

A-nume:

Mai intaiu să mai intaiu m'am inrolat de „liberalu“; a-poi am facutu o léca de geschäft cu unu
candidatu romanu, adeca am facutu ce-am facutu
de a repasită, să-a-poi a lucratu pe subumană in fa-
vorulu meu; să in fine, am căpăritu pre cortesii cei
mai guralivi, — să astu-feliu éta, că me tredăi odata
cu mandatulu in busunări. — Credu, că altii voru
fi ajunsu la mandatul să mai pe usioru.

La césulu hortaritu déra me presentai să eu la
svatulu celu mare.

Dér' de ce petrecu eu tempulu in daru, tocmai
ca multi d'in sperantia Natiei? De ajunsu d'in fre-
catur'a de mamaliga; mai bine blemu, să vedem, cu
cum s'a deschis noulu cioroboru liberalo-constitutiun-
alo-pistasiescu.

Bine! Éta asiè:

Erá dia alba, — adeca in Pute-a-peste, me
rogu!

Deputatii, cu mandatele in spate, buiau in cas'a
tierii unguresci, ca muslitiele pe gaur'a butii.

De odata s'aude o sbiretura strajnică de tulaiu,
la ce deputatii o tulescu in sala, unulu peste altulu,
ca să-si ocupe locurile.

Dupa multe imboldituri să bufnituri parintii pat-
riei lui Pist'a se asiédia in banci.

Momentulu erá serbatorescu, că-ci nu se audiă
neci sburatur'a muscei. Toti acceptamu pogorirea
duhului liberalu!

Dupa o tacere adunca să lata se audî o alta
sbieratura strajnică să cu acést'a să au inceputu luc-
rările premergatorice, adeca sădintă virginala. Ur-
latele cumplite ce incepura a-poi, voru remane ca
scumpe suveniri in analale parlamentului consti-
tutional. Da, că-ci aste însemnau alegerea biroului
ad hoc.

Dér' én priviti, la tribuna se arata unu mosiu
betranu să sună astu-feliu:

Inalta casa! (voz: haljuk! eljen!) Fiindu-că d'intre
toti eu sum celu mai coptu la capatina, (Zsidáoyi lesina)
am cinste a ve dechiară, că eu-su presidintele (eljen,
belyes, ugy van!); deci indresnescu a pune man'a pe cheia,

sî totu odata alegu de notari: pe est'a (sî cu aceste prinde de urechi pe unu flăcău, care-i fu mai aproape) sî pe est'a (erasi prinde pe altul) sî pe est'a (totu asemene pe alu treieala) sî cu acestea ve dau dreptu sâ ve svaditi (élen, helyes, aplanze prelungite.)

Aici e loculu sâ vi spunu, că presiedintele acest'a nu-e altulu, de cătu *Bo Er* de la *Fa garas*, adeca deputatu d'in Ardealu, — asemene sî mai toti notarii.

Ce jocu alu sortii! Diet'a Ungariei incepe cu deputatii ardeleni, ales dupa orendumul lui *Tus'a!*

Dér' sâ mergemu mai departe.

Primu-ministrul dà de scire dîetci, că deschiderea solemna s'a face in Bud'a, deci propune ca deputatii sâ fuga a-casa sî sâ imbrace in haine unguresci a-poi sâ grabësca la Bud'a.

I. Rányi: Cinstita casa! Eu sî ortacii mei de-chiarâmu, că nu vomu merge la Bud'a, pana va falsaí a-colo stégulu nemtiescu (ingrozire generala.) Propunu deci, ca sâ se puna sî a-colo stégulungurescu, că-ci la d'in contra sî romanii voru postî sâ se pôta folosî de stégurile loru natiunali (el all, le vele, — d'intre romani, firese, nime nu cunediâ sâ gramusde un'a).

Primu-ministrul: D'a-poi că me rogu acelu stégul falsaí a-colo numai asiè d'in gluma, a-poi romanilor nu li este opritu sâ nu se folosesc de ori ce stégul aru voi dinsii, Dieu asiè, că ministrul nu a opritu asiè ce-va, ci numai au glumitul sî elu, — placa déra, sâ mergemu (élen, helyes, ugy van.).

La aceste deputatii o luara la sanitös'a sî nu se oprira pana in Bud'a.

Ce-au facutu sî ce-au ispravitu a-colo nu sciu, că eu n'am potutu trece podulu, neavendu cei doi critiari pentru vama.

Dér' ce voru face de-a-cí 'ncolo, vi voiu spune de alta data.

Gur'a Satului.

Deputatu cu mandata cumparata.

Mintiuni prospete.

In vorbirea de tronu se face celu pucinu amintire despre romani sî pretensiunile loru.

Conducatorii nostri (că-su multi bata-i rug'a) in fine s'a resolvit u luptă in contielege, cu tota abnegatiunea sî resolutiunea.

Tinerimea romana inca incepe a da semne de viața si a dovedi că-sî pricepe misiunea.

Albin'a e „singur'a fóia din coci de Carpati, care a formatu o judecatu obiectiva, nedependinta sî nepassionata in afacerile resp. cestiunile cele mari — a fratilor de dincolo.”

Metropolitulu d'in Sibii desvölta o activitate admirabila atât pe terenulu basericescu-scolariu, cătu sî pe terenulu politicei adeverat u natiunale.

De notariu la diet'a ungurésca s'a alesu sî unu romanu.

Cocosiu-rosiu are o politica óre-care sî nu mai publica grobianitati sî murdarfi.

Episcopulu I. Folteanu face visitiuni canonice, sî nu mai dă pranduri stralucite in onorea strainilor, ci d'in banii romanesi mai ajuta sî pre romani.

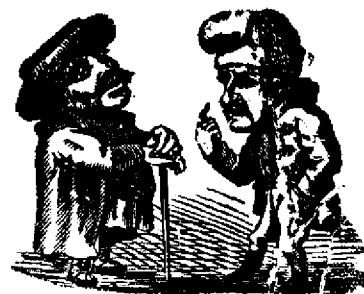
Diariele „Transilvan'a” si „Economulu” nu voru apune, că au căte 10.000 de prenumeranti.

Socotile Asociatiunei aradane s'a adusu in curatul astu-feliu mai mórt'a Asociatiune in curundu érasa va potè incepe activitatea sa.

Cea mai mare parte a inteligintiei nóstre nu mai e materialista, că lucra d'a nótpea la inaintarea nému-lui romanesco.

In teologiele nóstre nu se mai propune bigotismul/ confesionalismul.

TAND'A SI MAND'A.

T. Nu te superá, frate Mando, că s'a intorsu rót'a sortii.

M. Ce spui, frate!?

T. Da, repetu, s'a intorsu rót'a sortii, că de acum'a érasa ne vomu potè folosî de standardele nóstre.

M. Cum? dóra o noua ordinatione ministeriala?...

T. Mai multu!

M. Vorbesce, vorbesce!

T. Liberalule, da n'ai cettu respunsulu primu-ministrului ungurescu jupanulu baronu Bel'a de Wenckheim, datu lui *D. Irányi* in prim'a siedintia alu dietei unguresci?

M. Ba mi pare, că am cettu ce-va, dér' nu-mi adueu bine a-minte.

T. D'a-poi asiè a fostu, că *D. Irányi* a dechiarat in dieta, că elu sî colegii lui nu voru merge la deschiderea dietei pana va falsaí pe castelulu d'in Bud'a standardulu galbanu-negru, fiindu că in tier'a ungurésca nu sunt permise alte standarde decâtulunguresci s. c. l. La aceste primu ministrulu b. Wenckheim a respunsu că: „déca fia-care cetatianu are dreptulu sâ se folosesc de colorile sî standardele sale, pentru ce sâ nu se folosesc sî Maiestatea Sa de standardulu seu.” Prin urmare, este afora de tota indoiel'a, că sî noi ne potem folosî de standardele nóstre, că-ci acestu dreptu s'a recunoscute si pronunciatu de cătra insusi primu-ministrulu, in dieta, aleg'a in faciea tierii, fore ca sâ fi fostu demintit u pr'in cine-va.

M. O! Dómine! A-poi pe de aste dai tu ce-va? Vai de capulu teu! da căte nu s'a mai spusu in diet'a ungurésca, sî căte s'a implenit?

TRÉNC'A SÌ FLÉNC'A

T. Cu aplecatia, cu aplecatia, soro Flénc'o, da ce mai dîci de lumea acést'a!?

F. O! lasa-me trudei mele nu me mai intrebă să tu, că satula-su de asemene intrebări.

T. Vai de mine, dôra éra te-ai svadit u barbatulu?

F. Da cum nu m'oiai svadí, candu vedu, că de unu tempu s'a pré impretenitu eu domnii sì de atunci se totu feresce de romani; ma a-l-alta eri me infructă, că de ce me amestecu in politica, poruncindu-mi aspru: ca pe venitoriu sà me portu altum, că-ci traimeu in dile unguresci si mancàmu pane ungurésca, deci n'avemu sà gramusdâmu un'a s. e. l.

T. Ei, sì-a-poi pentru ast'a te superi tu?

F. Pentru ast'a da, că me dore, candu vedu, eà acum barbatii nostri se retragu eu totulu de la politica, sì-a-poi nu lasa pe nime sà facă politica, neci chiaru pe mine, carea nu depindu de la nime!!!

T. Nepoliticosa, d'a-poi că ast'a o facu nu numai barbatii eu femeile loru, ci de unu tempu chiaru sì unii archierei ai nostri eu subalternii loru.

F. Nu mai dice. Atunci déra nu mi necasu, neci rusine.

Magazinulu lui „Gur'a-Satului.”

Taber'a ungurésca d'in romani de pe la alegeri de deputati dietali d'in Ungari'a și Transilvani'a.

Acestu quotlibet compusu parte d'in voluntari, parte d'in cei prinsì cu funea, se spublică spre scire si acomodare. Lasa véda lumea, cine sunt aceia, cari cu votulu loru au trantitu partit'a națiunale la petiōrele fratilor nostri magiari.

Spre acestu scopu, sì ca acestu cupletu sà fia completu, rogàmu pre condutorii d'in cele-l-alte districte, ca sà ni comunice listele loru de votare, doosebindu pre romani, pentru a-i cunóisce.

I. In districtulu Aradului.

A. cerculu alegatoriu alu *Chisîneu ni*, representantu pone a-ci in 5, ani de deputatulu națiunale opositionale *Mircea B. Stanescu*, avocatu in Aradu sì redactorele de la acestu organu.

Candidati: alu partitului națiunale opositionale, *Mircea B. Stanescu*, sì, alu partitului liberale guvernamentale ungurescu, Baronulu *Bel'a de Bánkidi*, proprietariu mare d'in acela-sì cercu electorale si locuitoriu in Aradu.

Voturile romanilor pentru Baronulu *Bel'a de Bánkidi*, si in contr'a candidatului națiunale au fostu urmatòriele :

(Urmare.)

m.) d'in comun'a Bereteiu:

- 3.) *Mihaiu Totiu*, economu.
- 4.) *Elia Pop'a*,
- 5.) *Maiu Ilon'a*,
- 6.) *Tom'a²⁹⁾ Jure'a*,
- 7.) *Ela Mîtraru*,
- 8.) *Gic'a Busgău*,
- 9.) *Tóderu Tiril'a*,
- 10.) *Tom'a Matica*,
- 11.) *Petru Nic'a*,
- 12.) *Ioane Marianu*,
- 13.) *Teodoru Angelin'a*, notariu comunalie.³⁰⁾

n.) d'in comun'a Apateu:

- 1.) *Teodoru Tulcanu*, ³¹⁾ primariu comunalie.
- 2.) *Basiliu Tulcanu*, economu.
- 3.) *Flori'a Danile*,

²⁹⁾ A-poi da, Tom'a este elu!

³⁰⁾ Pusu de pe tempulu ericitzlni Georgiu Pop'a si-a-poi inca si candidatulu națiunale i-a facutu candum va unu bine ôre-care. Ei déra se scusa, că e numai preparanda absoluta, si déca si-ar perde pituti'a, ce-a sà fia d'in elu? — Dascalu, că-e harnici de-a invetiá pre altii, precum adica se vede.

³¹⁾ Asìe se serie? ori — *Tulcanu?*

4.) *Flori'a Cirle*, ³²⁾ economu

5.) *Mitru Unguru*, ³³⁾ "

6.) *Basiliu Mangu*,

o.) d'in comun'a Somoschesu:

1.) *Ioanu Sasu*, celu betranu, perceptore comunale.³⁴⁾

2.) *Georgiu Fauru*, jude de lege comunale.

3.) *Flori'a Sasu*, alu Florichii, economu.

4.) *Tom'a Scrobu*,

5.) *Onu Herdeleu*, reprezentante comunale.

6.) *Basiliu Brendus'i'a*, economu.

7.) *Todoru Marginénu*, nobile de Sarafola, economu.³⁵⁾

8.) *Georgiu Flont'a*, economu.

9.) *Ioane Cióra*, ³⁶⁾ "

10.) *"Suciul*,

11.) *Petru Sasu*,

12.) *Ioane* ³⁷⁾ "

13.) *Petru* ³⁷⁾ alu Florichii, econ.

14.) *Paulu* ³⁷⁾ juratu comunalu.

15.) *Petru* ³⁷⁾ juratu comunalu.

16.) *Simeonu Burc'a*, economu.

17.) *Tóderu Herdeleu*, juratu comunale.

18.) *Petru Tarce*, economu.

19.) *Flori'a Memete*,

20.) *Tóderu Burc'a* alu Trulii, economu.

21.) *Georgiu* ³⁷⁾ "

22.) *Tom'a Fauru* alu Nicorii, ³⁸⁾ econ.

23.) *Floria Burc'a*, primariu comun.³⁹⁾

24.) *Basiliu Brandus'i'a* (Gàscoi), ⁴⁰⁾ econ.

25.) *Tom'a Ardelénu*, economu.

(Se va urmá.)

³²⁾ Vediutu-lai unde-lu astii mài frate Circle din Alb'a-Inli'a?

³³⁾ Unguru — Dieu elu!

³⁴⁾ Va sà dica tistu, si pace buna. A-ci mi adueu a-minte de unu profesore betranu, tare betranu, ce l'am fostu avutu pe la anii 1851.—

2.—3. Csûdör se eliama. Est'a de căte ori vedié pre romanu eu romanii, si pre unguru eu unguri conversandu si petrecendu-si, de atate ori dicasa in romanesce: „Ei, totu chine (cane) eu chine, mut'a cu mut'a.

³⁵⁾ Diosu eu clabatiulu, fetiori! Sà ne oprimini.

Disa e unu nemesis mare, i-nrudit u fa-

mili'a contelui Huniadi (Corvin). Firesce déra,

că desi in siuba si in opinci, totu a trebuitu sà

tienia eu baronulu, éra nu eu democratulu, care

numai dupa mama e nobile.

³⁶⁾ Kirrr! audim, că ar fi fireteau.

Sormanulou!

³⁷⁾ Căti Sasi intr'o gramada. Cam asiè se

pórta si sasii d'in Ardélu. Ei déra sasii d'in Ar-

délu nu-su romanii, ci nemti.

³⁸⁾ Dér' nu alu Nicorii celui d'in Tiér'a Ro-

manesca.

³⁹⁾ Ce mi-e de siuba, cătu mi-e de pititua!

⁴⁰⁾ Facu si elu ga-ga-ga, la svatulu notarui-

lui de slovacu Sulajda Béla.